

ATELJÉSAMTAL MED PETER FREUDENTHAL

En eftermiddag bara ett par veckor innan Peter Freudenthals vernissage på Östergötlands museum möts vi i hans ateljé för samtal om hans konstnärskap. Här i ateljén, en knapp halvtimmes bilfärd från Rimforsa, omgiven av branta bergssidor och med en smal öppning ner mot en sjö arbetar han sedan många år. Men Östergötland är ingalunda hans "landskap". Som arkeolog har han arbetat i Sudan, som konstnär har han rest till andra kontinenter och metropoler och som humanist är förankringen i den centraleuropeiska kulturen grundmurad.

Upplevelser av ökenlandskapet under olika tider på dygnet i Sudan i början av 1960-talet gav betydelsefulla impulser för ett abstraherande av en synlig verklighet. Peters bildspråk har kallats geometrisk abstrakt realism.

Nu sitter vi bland fem målningar på stafflier. Ett par skall finjusteras och en helt ny arbetar han på när jag kommer. Det faller sig naturligt att samtalet kommer att handla om varifrån inspiration och bildidéer kommer. Peter har valt att ge utställningen på Östergötlands museum rubriken Upplevelser och reflektioner och har gjort ett urval av målningar från åren 1975 till 2018. Utställningen är inte retrospektiv. Målningarna står i dialog med varandra för att visa Peters bildspråk och motiv.

Den största målningen nu i ateljén är "Stora landsvägen", den han arbetade på när jag kom. Bredvid ligger en skiss som till utseendet skulle kunna beskrivas som en bildkonstens vävnota – en geometrisk konstruktion med knivskarpa blyertslinjer, färgkoder och proportionsnoteringar. Titlar är viktiga i vissa lägen menar Peter och berättar att målningen handlar om en landskapsupplevelse på 1970-talet. Men, påpekar han, den ursprungliga bildidén har jag nu omarbetat. Han har tidigare återvänt till motivet, men då i några till formatet små målningar. Nu är det en stor duk som står på staffliet. Han har också vänt på något som tidigare varit ljus till att bli mörkt. Förändringar är något som hela tiden sker.

När han började måla på allvar 1963 såg det annorlunda ut. Formerna var färre än nu och enklare i form av ytplan och färgerna få. Goethe med sin färglära kom att inspirera mig, säger han, och beskriver hur han utvecklat sitt arbete med färger som kraftfält förstärkta med linjer som en slags konturer. Färgerna har också blivit många fler. En målning måste fungera i sig själv. Färger rör sig i djupled, blir också starkt dynamiska i sammanställningar. Det är viktigt i mina målningar att former och färger samverkar, kommenterar Peter, annars faller bilden. Jag brukar ses som en konstruktivist, men jag har ett annat sätt att arbeta. En bild handlar för mig inte om ett plan eller yta utan om något figurativt men i abstraherad form.

En målning han lyfter fram som exempel är "Vedhögen", som lånas in till utställningen från en privat samlare. Alla ser att det är en vedhög, säger Peter, men en sådan ser inte ut så i verkligheten. Målningen består av bildelement som är lätta för oss betraktare att identifiera, som exempelvis månen, men som här är fyrkantig. Men motivet har en djupare innebörd än att bara föreställa en vedhög under månens sken. Bor man på landet vet man vad ved betyder för att överleva en kall vinter, kommenterar han. Den svarta fonden förstärker närvaron av iskall natt.

”Som jag ser det” är titeln på Peters självbibliografi, som kom för några år sedan. Titeln hjälper oss att närma oss hans bildvärld. Det handlar om just upplevelser och reflektioner. Hur han som det oskiljbara i att vara människa och konstnär ser på liv, tid och historiens händelser. Peter är en seende människa. Men han läser och samtalar, gör anteckningar och skisser. Hans judiska identitet finns med. Den judiska liturgin inspirerar, säger han. I måleriet är jag benhård att inte avbilda som det ser ut i verkligheten, understryker han, men påpekar samtidigt att det finns en stor frihet i hans sätt att arbeta. Jag förstår att det är svar på min fråga om varifrån inspiration kommer.

Ju mer jag fördjupar mig i Peter Freudenthals bildvärld desto tydligare blir närvaron av honom själv. Han är inte en betraktare, han *är*! Han upplever och reflekterar. Det är nog inte fel att förhålla sig till hans bildvärld som just ett möte med ”det målade jaget”.

STEFAN HAMMENBECK
Konstintendent